

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Archdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Caput 2. De Fide, Operibus, Gratia, & Prædestinatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

CAPUT II.

De Fide, Operibus, Gratia, & predestinatione.

§. I. Sectarii refelluntur.

I. **D**ocent primò Catholici, Fidem, & bona Opera peccatorem disponere ad justificationem, & gratiam primam, quâ transfertur à statu peccati ad statum gratiæ, & filiorum Dei.

Docent secundò, Per Fidem, & bona opera justum mereri justificationem secundam, sive augmentum gratiæ, & justitiæ semel acquiratæ, adedòque digna esse mercede, mediante tamen semper gratiâ & meritis Christi, *Trid. sess. 6. cap. 8.*

Contrà docent tam Lutherani, quam Calvinistæ, solam Fidem ad salutem & justitiam sufficere. Bona opera ad salutem neque necessaria esse, neque utilia: Imò omnia justorum opera esse peccata, & illos tantùm esse justos per justitiam Christi illis imputatam.

Visa est Voetio cum quibusdam modernis Sectariis, nimis cruda, ac rigida hæc suorum Prophetarum Lutheri, & Calvini oracula. Illa igitur ipsi novo Spiritus afflatu sic reformanda censuerunt, ut per bona Opera obtineatur aliqua justificatio, non quidem in hac vita, sed saltem in futura. Sed hoc ipsum ut nimis laxum contrario Spiritu damnat Samuel Maresius, & acerbè exprobrat Voetianis, *Illos plusquam mediam partem victoria Papistis concedere.* Ita loquitur in suis Diatribis de statu afflictio modernæ Theologiae

ologix apud Confederatos pag. 8.

Sed patent priora quæ retulimus dogmata, ex
 ipsis Calvinii verbis referentis tam suam, quam
 Lutheri doctrinam *lib. 1. de libero arbitrio pag. 141.*
 Peccare justos etiam in operibus bonis, & bona
 opera esse ex se mortalia peccata (ait) : nihil
 est in istis verbis quod non simpliciter, & citra
 ullam figuram verum sit. Item Lutherus, *in*
confut. Latomi fol. 220. Omnis justitia est im-
 munda, omne opus bonum peccatum. Deni-
 que Calvinus *in antidot pag. 291.* In eo differt à
 Lege Evangelium, quia non sub conditione
 operum, sicut illa, sed ex fide vitam promittit.
 Et hæc est communis Sectariorum confessio,
 quæ juxta traditam cap. 1. Methodum clarè &
 solidè confutatur hoc argumento.

2. Illa doctrina est hæretica quæ adversatur
 Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ, uti om-
 nes Sectarii admittunt. Sed hæc doctrina adver-
 satur Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ :
 Ergo hæc doctrina est hæretica.

Scripturæ adversari ostenditur ex Evangelio,
 ubi præter Fidem requiritur observatio Manda-
 torum. *Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serva*
mandata. Et de mercede dicitur *Matth. 20. Voca*
operarios & redde illis mercedem. Et *Matth. 5. v. 12.*
Gaudete & exultate quia merces vestra copiosa est in
caelis. Eodem modo de merito & mercede bono-
 rum operum loquitur Apost. ad Rom. 2. v. 6.
Deus, reddet unicuique secundum opera sua. Et 1. ad
 Cor. 3. v. 8. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet*
secundum suum laborem. Frustrâ insuper diceretur
 1. Ioan. 3. v. 14. *Qui non diligit manet in morte,*
 si sola fides ad vitam, & salutem sufficeret.

Denique Apostolus Jacobus suæ epist. c. 2. v.
 20. apertè declarat, *Fidem sine operibus mortuam*
 esse

esse.... Et ex operibus justificari hominem, & non ex fide. Si dicat Sectarius Epistolam D. Jacobi Canonicam non esse, jubeatur id ex Scripturis probare, juxta methodum primam supra assignatam.

3. Si in oppositum adferat Apostolum Paulum *ad Rom. 2.* ubi dicit, nos gratis justificari, & sine operibus legis. Respondetur Apostolum agere de operibus legis ceremonialibus, quibus Judæi se coram Deo justos reddi, falsò existimabant. Nostram autem doctrinam apertè tradit idem Apostolus *ad Rom. 2. v. 13.* *Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur.*

4. Sensum primitivæ Ecclesiæ circa has Scripturas Luthero & Calvino è diametro contrarium esse, ex testimoniis SS. Patrum, qui in primitiva Ecclesia floruerunt, nunc manifestè declaro.

S. Augustinus *lib. de fide & operibus cap. 14.* Jam, inquit, illud videamus quod excutiendum est à cordibus religiosis, ne malâ securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam solam fidem sufficere putaverint.

Idem in *epist. 105. ad Sixtum.* Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ità merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna.

S. Cyprianus *libro de unit. Eccles. circa medium.* Justitiæ opus est, ut promereri quis possit Deum, præceptis & monitis ejus obtemperandum est, ut accipiant merita nostra mercedem.

S. Ambrosius *lib. 1. de offic. cap. 35.* Nonne evidens est Meritorum aut præmia aut supplicia post mortem manere.

S. Basilii *Orat. in init. proverb.* Omnes qui viam Evangelicam incedimus mercatores sumus,

mus, per opera mandatorum nobis possessionem
caelestium comparantes.

S. Cyrillus *lib. 10. in Ioan. c. 18.* Quod autem
fides ad salutem non sufficiat, Christus etiam
discipulis ostendit, tu credis quia unus est Deus.

5. Ex his adeò manifestis hoc tantum modo
potes concludere. Vel Scriptura erravit cum
primitiva Ecclesia, vel uunc errat doctrina Lu-
theri & Calvini in terminis illis contraria. Sed
nec Scriptura, nec primitiva Ecclesia errarunt,
ut ipsi fatentur. Ergo erronea est hæc Lutheri
& Calvini doctrina, & consequenter tota eo-
rum secta, quæ huic doctrinæ adhæret.

6. His ita probatis, corruunt alii errores,
maximè Calvini inde consequentes, ut, 1. Ho-
mines independenter à suis operibus prædesti-
nari ad gloriam, vel reprobari ad pœnas æter-
nas.

2. Christum pro omnibus mortuum non esse,
sed pro solis electis & prædestinatis. Contra
apertam Scripturam 2. ad Cor. 5. v. 15. *Christus*
pro omnibus mortuus est.

3. Deum non omnibus dare gratiam, sed solis
prædestinatis. Contrà illud Apost. *Deus vult om-
nes homines salvos fieri, quantum est ex parte auxi-
lii divini.*

4. Hominem in statu naturæ lapsæ, perdidisse
libertatem arbitrii, sic ut concupiscentiæ, aut
gratiæ internæ non possit resistere. Cum tamen
Scriptura contrarium dicat Act. 7. v. 51. *Vos*
semper Spiritui sancto resistitis.

5. Deum hominibus præcipere impossibilia,
adeòque omnia mandata non posse servari.
Contra Apostolum ad Philip. 4. v. 13. *Omnia*
possum in eo qui me confortat.

Hæc autem omnia quid aliud docent, quam
omnem

omnem rectè vivendi curam abiicere, pietatem & bona opera pro nihilo habere, salutem suam aut damnationem inevitabili necessitati relinquere? Illam autem doctrinam tradit Calvinus *l. 3. instit. cap. 21. 22. 23.* & sæpius alibi.

Undè oritur illud hominum desperatorum dilemma. Vel ab æterno sum prædestinatus ad cœlum, vel reprobatus ad infernum. Si prædestinatus, quidquid agam salvabor: si reprobatus, quidquid agam certò damnabor. Ergo non debeo de bona vel mala vita esse sollicitus.

Sed hujus dilemmatis fallacia dissolvitur hoc modo: Si sum prædestinatus, per media scilicet in mea potestate constituta, certò salvabor, si illa media adhibeam; damnabor si illa nolim adhibere. In mea autem libertate relictum est, illa media amplecti, ex quibus debeo esse prædestinatus, vel ea omitiendo efficere ut sim reprobatus: quod satis unicuique rectè vivendi curam imponit. Ut patet in hac ægrotantis similitudine. Vel Deus ab æterno prævidit & decrevit te ex hoc morbo moriturum, vel non. Si prævidit moriturum, certò morieris, sin minus, certò convalesces. An ideo omittes medicinam idoneam applicare ne mors obrepat? Quod si putas vitam corporis per medicinam conservari posse ne intereat, quomodò non credis te per Pœnitentiam, & bona Opera impedire posse ne mortem animæ æternam incurras.

Ut verò hi, alique errores de Gratia divina, & Libertate humana accuratius refellantur, plures de iis horum temporum controversiæ in sequentibus explicandæ erunt.

§. 2.

De Gratia Christi, Operibus Libero arbitrio Controversia Recentiores.

Post hæreses Lutheri, & Calvinii de gratia Christi, & libertate humana, circa annum 1641. prodierunt errores comprehensi in libro qui Augustinus Jansenii inscribitur. Hos errores in primo ortu detexerunt Professores Societatis Jesu in Academia Lovaniensi, ac ne latius serperent, illos publicis Thesibus, ac validissimis argumentis oppugnarunt. Signum sustulerunt hæ Theses cæteris Europæ Academiis, & Provinciis, ut adversus dogmata fidei Catholicæ perniciofa omni ope & autoritate dimicarent. Id impigrè tam voce, quàm calamo præstiterunt omnium ordinum Viri celeberrimi, & imprimis Doctores Sorbonici, ac totius pænè Galliæ Antistites. Horum omnino octoginta doctrinâ aut infulis eximii, cum Sorbonæ parte longè maxima, ac frequenti aliorum Ordinum assensu, ut gravissimum ab Ecclesia periculum averterent, rem totam ad supremum controversiarum judicem Pontificem Romanum suo nomine deferendam censuere.

Fuerunt quidem præcipuâ Jansenii dogmata pridem proscripita inter propositiones septuaginta novem Michaelis Baii per Constitutiones Pii V. & Gregorii XIII. quas postea confirmavit Urbanus VIII. ipsumque Jansenii librum tanquam damnata dogmata restaurantem omnibus sub anathemate interdixit. Sed cum non desissent qui vario ducti studio Pontificum Decretis

tis

192 *Tract. 2. cap. 2. De Gratia, Operibus &c.*
tis obstreperent, placuit Apostolicæ Sedi ad
novum, supremumque examen rem totam re-
vocare.

Itaque Innocentius X. summâ curâ ac studio
tam per se, quàm per viros doctissimos, excusso
Jansenii volumine, quinque ex eo proposi-
tiones selegit, quæ præcipuam totius libri doctri-
nam continebant, easque sapius examinatas, de
Apostolicæ potestatis plenitudine, gravibus cen-
suris confixit, & Constitutione in perpetuum
valiturâ condemnavit.

Ut verò aliqui ictum hunc fatalem novâ arte
à novi Authoris capite averterent, has quin-
que propositiones, quas antea ipsam esse Au-
gustini doctrinam defendebant, postea mutato
consilio easdem à Jansenii libro, ac mente lon-
gissimè abesse affirmarunt. Hos demum novo
diplomate compescendos censuit Alexander
VII. quo damnata dogmata, non tantum eâdem
quâ prædecessores censurâ, profligavit, sed
etiam ea in Jansenii libro eo quo damnata sunt
sensu contineri Apostolicâ autoritate definivit.

Ut igitur has quoque propositiones in con-
troverſiis polemicis de Gratia quâ capimus
Methodo, Missionario Apostolico breviter pro-
ponamus, primò singula dogmata cum censa-
ra illis iniusta proferemus, & quo loco ab au-
thore tradita sunt, prolatis etiam ipsius verbis,
demonstrabimus. Dein quo modo Scripturæ,
Conciliorum, Patrum, ac præsertim S. Augu-
stini autoritati adversentur, cum faciliore ar-
gumentorum solutione, breviter, & dilucidè
exponemus.

Prima Iansenii Propositio.

Aliqua Dei precepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum presentes quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis Gratia qua possibilia fiunt. Hanc doctrinam Innocentius X. & Alexander VII. ut temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & Hæreticam declararunt ac damnarunt. Extat autem illa doctrina in libro Iansenii Tom. 3. lib. 3. cap. 13. col. 334. his terminis: *Hæc igitur omnia plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse precepta quedam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excecatis, obduratis, sed fidelibus quoque & justis volentibus, conantibus secundum presentes quas habent vires, sunt impossibilia, deesse quoque gratiam, quæ fiunt possibilia.* Idem patet ex iis quæ habentur eod. cap. col. 325. & 326.

Reprobatur illa doctrina primò ex Scripturis. Hæ enim hortantur homines ad omnium mandatorum observationem, quod frustra fieret si ad hanc voluntati humanæ vires deessent: quin & gratiam qua precepta impleri possint eadem Scripturæ diferte pollicentur 1. ad Corinth. 10. v. 13. *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis:* Et Lucæ 19. v. 21. *Regnum Dei intra vos est: ac Ioan. 5. v. 4. Mandata illius gravia non sunt.* Quomodo verò gravia non essent, aut intra nostram potestatem constituta, si nec gratia, nec vires adessent, quibus per observationem mandatorum peccatum vitari possit?

Causam verò comminiscitur Iansenius Tom. 3. lib. 3. cap. 17. cor non frustra ad observationem

nem mandatorum consilia, & monitiones adhibeantur: *Quia, inquit, habent usum significandi homini, ut si forte possit, faciat quod iubetur, si non possit, infirmitatem doleat, oretque pro viribus impetrandis.*

At quid jvant ista ad amovendam peccandi necessitatem, si dum tentatio urget, nec spatium, nec gratia ad orandum necessaria concedatur? Hanc autem quandoque deesse, disertè fatetur ipse Jansenius supra cap. 13. *Est, ait, quedam voluntatis infirmitas qua non potest certas tentationes superare, nec adest gratia, qua superentur, nec Spiritus orationis quo vires impetrentur.*

Reprobatur secundò, ex mente S. Augustini, quem frustra Jansenius doctrinæ suæ patronum gloriatur. Huic enim errori apertè refragatur, de peccatorum meritis & remiss. lib. 2. cap. 6. *Dubitare, inquit, non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcepisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat quod jubet, impossibile aliquid esse, ac per hoc potest homo, si velit esse sine peccato adjutus à Deo. Quid dici potuit apertius? Sed audi fortius loquentem Sermone 191. de tempore: Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari. Quinto lib. de nat. & grat. cap. 67. pro evidenti principio statuit, neminem posse peccare in eo quod nullo modo caveri potest: peccatur autem præcepti violatione; ergo ea caveri potest.*

Ad hunc Scripturæ, ac S. Augustini sensum tam exploratum accedunt Canones Conciliorum, à quibus impium dogma diro anathemate confixum est. Sic enim primis illis Ecclesiæ temporibus de hac doctrina pronunciauit Concil.

cil. Arausicanum Can. 25. Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia omnes Baptizati, Christo auxiliante & cooperante, que ad salutem pertinent possint & debeant, si fideliter laborare velint, adimplere. Et contra hujus ævi Novatores novum hoc anathematis fulmen vibrat Tridentinum Sess. 6. Can. 18. Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam justificato & sub gratia constituto esse ad observandum impossibilia, anathema sit. Idemque Concilium, ad implenda Dei præcepta adesse justis vires, nec abesse Dei adiutorium disertius inculcat, eadem Sess. 6. cap. 11. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.

Si quæras, quid ad hæc profligati dogmatis assertor? Argutias inanes obtendit, quæ potius facum, quam fidem faciant. Impotentiam implendi mandata ait talem esse, ut peccatores non desinerent ea implere, si vellet, velint enim, & mox ut voluerint, mandata implebunt. Aperta est hæc responsio, eamque tam facile capio, quam claudum posse ambulare, dummodo ambulet: istud verò non concipio, quid ista potentia ad ambulandum juvet, si quis incedere jubeatur, qui fractis cruribus non magis potest gressus formare, quam assumptis alis in cælum evolare. Neque magis concipi potest quo pacto peccator possit mandatis obtemperare, cui deest gratia & potentia requisita, ut per viam mandatorum progredi valeat.

At, inquit, posset peccator implere præcepta in alio statu, quando scilicet gratiæ victricis auxilium haberet, ac proinde dum peccat, est saltem remote potens ad non peccandum.

Sed quid juvat posse hominem in alia hypo-

thesi servare præcepta, si nunc dum mandatum illi incumbit ita constitutus sit, ut auxilium in promptu non habeat, quo possit præceptum explere? Ut si quis in tenebricoso carcere conclusus jubeatur litteras perlegere, quis diceret illi nunc adesse obtemperandi potestatem, quamvis postea, si panderentur fenestrae, luce affulgente, legendi facultas non deesset. Nunquam sanè negavit Calvinus voluntatem humanam, quæ violato præcepto in peccatum prolapsa est, potuisse à Deo per alia auxilia inflecti ad præcepti observationem; & tamen ejus doctrina ab Ecclesia reprobata est, eo quod asseruerit, in hoc statu homini justo aliqua Dei præcepta esse impossibilia. Hac igitur viâ nullum datur effugium, nisi lubeat Calvini vepribus inhaerere.

Alia tentatur via, sed longinqua: ad Adamum scilicet, & paradysum, & prima mundi exordia recurritur. Præcendit enim erroris author, peccatum quod à nobis propriâ voluntate admittitur, continuationem esse delicti ab Adamo in paradiso pridem commissi, ex quo in nos peccati fomes profluxit: atque ita docet ex utriusque peccato unum quodammodo actum consari, qui nobis hoc ipso totus sit liber, quo in Adamo liberè incepit.

En Machinam longè quæsitam, ex tot commentis bellè compactam. Quid enim à veritate longinquius fingi potest, quam peccatum ab uno homine propriâ voluntate hodie commissum, omnem quam habet libertatem derivare ab alieno delicto, quod à sex millibus annorum suæ tantum voluntatis arbitrio liberè incurrit? Aliud longè est de reatu peccati originalis, quem ut contrahamus, nullus omnino voluntatis nostræ actus requiritur.

Quod

Quod si possint actus à nobis elicti malitiam pœnâ aternâ plectendam contrahere, ex eo quod ab Adami peccato causam & ortum habuerint, cur etiam per amentiam, cæcitatem, & alias hujusmodi affectiones necessarias, peccati reatum non incurrimus, cum hæ quoque à primi parentis delicto in nos profluxerint?

Quinimo si responsum illud aliquid veritatis haberet, inde pariter conficerem, peccata hominis Baptizati omni prorsus culpâ carere. Cum enim, ut aiunt, suam libertatem ac formalem malitiam ea non habeant, nisi ut conjuncta cum peccato Adami, sublato jam in nobis per Baptismum primi parentis peccato, non possunt actus nostri, quibus præcepta transgredimur, formalem malitiam retinere, aut pœnâ à Deo justè infligendæ reatum incurrere. Denique si actus illi alienâ tantum libertate malitiam contraherent, nequidem poterunt à Deo sub reatu pœnâ aternâ hominibus prohiberi, sic enim in statu naturæ lapsæ homini imperare non potest ut careat concupiscentiâ, quamvis in Adamo liberum fuerit non peccando concupiscentiæ fomitem à posteris summovere. Ex quibus breviter, satis tamen manifestè apparet, hanc doctrinam ab Ecclesiâ meritò proscripam, nullâ veritatis specie defendi.

Secunda Propositio.

Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. Jansen. Tom. 3. lib. 2. cap. 5. col. 103. Nullum, inquit, adjutorium gratiæ, cujus usus ita ponitur in arbitrio voluntatis, ut illo utatur aut non utatur, ut illud amplectatur aut deserat, aut illi consentiat aut non consentiat se voluerit, ad medicinale adjutorium

Christi ullo modo pertinere potest. Idem patet ex eod. lib. cap. 24. col. 200. cap. 25. col. 202. & cap. 27. col. 210. Hanc propositionem Innoc. X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & talem damnavit.

Repugnat illa primò testimoniis Scripturarum, quæ docent hominem resistere vocationi divinæ, & sapius hortantur ut acceptæ gratiæ cooperetur: quod frustraneum foret, si gratia per se voluntatem humanam ad consensum ita raperet, ut nunquam ei dissentiendo resisteret. Sic autem loquitur Scriptura Proverb. 1. v. 24. *Vocavi & renuistis, extendi manum meam, & non erat qui aspiceret.* Et Matth. 20. v. 16. *Multi sunt vocati, pauci vero electi:* Item Matth. 23. v. 37. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti.* Et Actor 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Denique 2. ad Corinth. 6. v. 1. *Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* An non otiosa hæc ad gratiam recipiendam exhortatio, an non iniqua in resistentes exprobratio, si talis esset natura gratiæ divinæ ut à nulla possit voluntate repudiari?

Jam verò inspiciamus de hoc dogmate quis fuerit primævæ Ecclesiæ sensus, ac imprimis S. Augustini lib. de Spir. & litt. cap. 34. *Misericordia Dei prævenit nos, consentire autem vocationi Dei aut ab ea dissentire, nostræ voluntatis est.* Eodem modo vim illam voluntatis, in repellenda gratia vocationis divinæ, exponit in Evangelio de vocatis ad nuptias, quorum aliqui noluerunt Christo vocanti obtemperare: *Ad illam canam, inquit, nec omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerant venire possent nisi vocarentur: itaque nec illi debent sibi tribuere qui venerunt, nec illi qui*

qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, QUI UT VENIRENT VOCATI, ERAT IN LIBERA VOLUNTATE. S. Augustino testis accedat ejusdem Doctoris & ævi discipulus S. Prosper Lib. 2. de vocat. Gent. cap. 26. *Voluntas de sua habet mutabilitate si deficit, de gratia verò opitulatione si proficit: Et quod à multis refutatur gratia, ipsorum est nequitia, quod à multis recipitur, gratia divinæ est, & voluntatis humanæ.*

Perpetuum hunc Ecclesiæ sensum veneratur Tridentina Synodus, & oppositum contra Secrarios nostri temporis sub anathemate proscribit Sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum.... non posse dissentire, anathema sit.* Nec minus apertè Sess. eadem cap. 5. *Tangente Deo cor hominis... inspirationem illam recipiens, abicere potest.* Eodem veritatis spiritu afflatus idem enunciat Concil. Senonense anno 1528. Decreto fidei 15. *Non est tale trahentis gratiæ auxilium, cui resisti non possit.*

Si quæ igitur vis divinis eloquiis, si quæ veritas Sanctis Ecclesiæ Patribus, & Conciliis, ex his manifestum evadit, hanc esse doctrinam omni ævo in Ecclesia Christi comprobata: adeo ut quisquis adhuc veritati fidei tam luculentæ repugnat, hoc ipso satis ostendat, se divinæ gratiæ posse resistere.

Quibus verò modis & argumentis quidam moliantur huic veritati obsistere, & in operibus gratiæ voluntatem humanam ineluctabili necessitati subicere, in propositionis 3. refutatione ubi agitur de libertate ad meritum requisita, mox aperiemus.

Tertia Propositio.

AD merendum & demerendum in fatis natura lapsa non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Hanc propositionem Innoc. X. & Alex. VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit. Eam verò docet & explicat fusè Jansenius lib. 6. de grat. Salvatoris cap. 6. & seqq. ubi declarat in ordine ad actionem meritoriam vel demeritoriam, nihil esse quod impediatur libertatem voluntatis, præter coactionem. Et breviter Tom. 3. lib. 6. cap. 12. col. 658. Sic pronunciat: *Nihil aliud libero generaliter repugnat, quàm necessitatis illius prementis, cogentisque violentia.* Et hinc asserit satis inesse libertatis ad meritum actui amoris quo Deus seipsem diligit, si Deus meriti capax esset.

Huic errori ad amissim quadrat hæresis Calvini, qui disertè profitetur, se non aliam impugnare libertatem, quam eam quæ sita est in facultate voluntatis ad utramque partem expedita, quæ scilicet præbeat liberam agendi vel non agendi potestatem, quam libertatem indifferentiæ nuncupamus: sic enim loquitur ipse in Antidoto ad can. 5. Conc. Tridentini. *De verbo, inquit, ne moveamus rixam, sed quia per liberum arbitrium intelligunt (Catholici) eligendi facultatem, quæ sit in utramque partem libera & soluta, titulum sine re esse qui affirmant, Christum habent authorem.*

Quam verò longè abeat dogma hoc fatale à Scripturæ, Patrum, & Ecclesiæ sensu, testantur aperta veritatis oracula, quibus inimicum gratiæ & libertati humanæ commentum perpetuo aversantur,

Atque imprimis ex sacris litteris manifesta in-
torque-

torquetur sententia Genesis 4. v. 7. *Nonne si bene egeris recipies; sin autem malè, sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Hanc expeditam ad utramque libertatem in homine justo disertè agnoscit Ecclesiasticus cap. 31. v. 1. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Nec minus humanam libertatem, ut subsistat, ab omni necessitate remotam requirit Gentium Apostolus 1. ad Corinth. 7. v. 31. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sue voluntatis.* Necessitatem à libertate sejungit Apostolus, illam cum libertate conjungit Jansenius: quis hic erravit, nisi qui errare potuit?

Sed, inquires, quid de Augustino? Sat nota ejus mens & sententia, si non ille Jansenii, sed Ecclesie Augustinus audiatur. Paucis verbis decretoriam in hac controversia sententiam pronunciat Lib. de vera Relig. cap. 14. *Quoniam peccari non dubium est, nec hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium: tales enim servos suos meliores esse Deus judicavit, si ei servirent liberaliter, quod nullo modo fieri posset, si non voluntate, sed necessitate servirent.* Audis S. Augustinum liberum arbitrium sic explicantem, ut nulla sit liberalitas, nulla libertas, si Deo non serviat eà voluntate quæ omni careat necessitate. An non hoc iterum inculcat lib. de Spir. & litt. cap. 34. *Consentire vocationi Dei vel ab ea dissentire, propria voluntatis est.* Iterumque de lib. arbit. lib. 3. cap. 18. *Ista est causa voluntatis, si non ei potest resisti, sine peccato ei ceditur, si autem potest, non ei ceditur, & non peccabitur.* Si quis Augustinum tam clara, tam sana suadentem audire nolit, videat ne ab eodem insania arguatur lib. de duab. Animabus cap. 12. *Dicere reum tenori*
I 5
quem-

quempiam, quia non fecit quod facere non potuit, summa est iniquitatis, & insania.

Quid ergo mirum summos Pontifices divino Spiritu afflatos illam doctrinam abolere, quam Sacrarum litterarum, Sanctorumque Patrum consensus toties condemnat.

Consensum hunc testatur Concil. Senonense in decretis fidei decreto 15. ubi concludit, percurrenti Sacram Scripturam obvium esse quod liberum in utramvis partem hominis arbitrium asseveret. Horum denique vestigiis insistens Conc. Tridentinum Sess. 6. can. 4. sic tandem definit. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum... Deo excitanti atque vocanti non posse dissentire, si velit, anathema sit.* Agit autem de potestate dissentendi, quæ consistit in libertate indifferentiæ ad merendum & demerendum necessaria. Si enim libertas ad meritum requisita stare posset cum necessitate ad unam partem determinante, parum Concilio laborandum fuisset, ut statueret de libertate per quam voluntas motioni præsentis & excitantis gratiæ possit dissentire, cum hæc alia esse non possit quam libertas in sensu composito expedita ad agendum vel non agendum, quæ cum necessitate ad unum adstringente componi non potuit.

Quid igitur in re tam clara reponunt istius dogmatis patroni? Aliquas excogitant subtiles remoras, quæ perspicuæ veritati tenebras offundant. Ajunt enim se admittere in voluntate libertatem sive indifferentiam potentiæ, non verò indifferentiam actionis: istam verò indifferentiam potentiæ dicunt sitam esse in mutabilitate, & flexibilitate humanæ voluntatis, quæ annexa est statui vitæ præsentis, in qua modò ad volendum, modò ad nolendum facile inflectimur,

mur, quamvis quod in particulari volumus, id necessarium velimus.

Sed quid hoc aliud est, quam voluntatem de uno actu necessario, in alium necessarium devolvi? cum quævis actio voluntatis suâ careat indifferentiâ, & eliciatur hic & nunc à potentia in actu primo ad illum determinata. Aut quam potest ipsa potentia habere indifferentiam, quando, sine potestate ad oppositum, ad hanc tantummodo actionem adstricta retinetur? Itaque tota quæ hic prætenditur voluntatis mutatio, alia non est, quam concatenata commutatio unius necessitatis in aliam: interea in quavis actione catenam semper ad unum astringentem subit voluntas, sive auream operis boni, sive ferream actionis prævæ: optio verò catenæ quâ astringitur non est ipsius voluntatis, sed providentiæ gubernatricis, quæ sive delectationem justitiæ, sive concupiscentiæ pro arbitrio dispenset, debet illi voluntas humana inevitabili necessitate obsecundare. Hæc illa est insignis larva libertatis, quam neque Manichæi quos impugnat Augustinus, nec Astrologi factorum assertores, nec Wiclefus, aut Calvinus ab Ecclesia damnatus, suam esse recusarent; ac proinde, si huic sententiæ credimus, hæcetici illi totam admiserunt libertatem, quæ ad merendum & demerendum in naturæ lapsæ statu requiritur. Aliâ sanè libertate eget creatura ratione prædita, ut apud suum creatorem laudem vel vituperium, præmium vel penam mereatur: ut nempe cardo voluntatis in bonum vel malum ab ipsa inflectatur, & sic agat, ut quantum est ex parte omnium quæ actionem antecedunt possit ab agendo abstinere. Sine hujusmodi libertate nemo sui mancipii actionem moralem

Quarta Propositio.

Semipelagiani admittebant prevenientis gratia interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant heretici quod vellent eam gratiam talem esse cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare. Tradit hujus primam partem diffusè nominatus Author lib. 8. de hæresi Pelag. cap. 6: Secundam lib. 2. de grat. Salvat. cap. 4. &c. quam brevissimè stringit col. 215. dum adversarium suum perstringit his verbis. *Quanta audacia, post condemnatos jam à tot sæculis Massilienses, asserere quod quia in statu Innocentie sufficiebat homini ad salutem gratia quâ poterat perseverare si vellet, etiam nunc sufficere.* Declarata vero est ab Innoc. X. & Alexandro VII. hæc 4. Propositio falsa & hæretica, & ut talis damnata.

Prima pars hujus propositionis, quæ facti quaestionem continet, falsa declaratur ex historia hæresis Pelagianæ in iis quæ apertè tradit S. Augustinus, Prosper, & Hilarius, qui contra hæc hæresim decertarunt. Refert verò Augustinus lib. de prædest. cap. 2. 3. 5. Semipelagianos gratiam interioriorem ad singulos actus non admisisse, sed censuisse, *initium fidei esse ex nobis, tanquam si fides non à Deo nobis donetur.* Idem, *Fidem non esse donum Dei.* Item, *Eos agnovisse quædam merita sua, tanquam ipsi sibi ea fecissent, non gratia Dei.* Denique, *& credere & perseverare ita nostrum esse, tanquam non à Domino nos accipiamus* &c. Consentit fusè S. Prosper contra Collatorum, præsertim cap. 4. 6. 10. 13. 14. & deinceps, ubi disertè exprobrat, quod diceret hominem posse bene agere sine gratia; non incitatum

rum à Deo ; ante gratiam ; sine adjutorio Dei ; per vires tantummodò humanæ voluntatis, merito gratiam præveniente &c. Quæ omnia in illis adeo obvia sunt & manifesta , ut contrarium sustinere aliud non videatur esse, quam velle lectori oculos, & mentem eripere.

Secunda pars propositionis damnatæ asserit : *Heresim esse Semipelagianam, talem admittere gratiam, cui possit humana voluntas resistere vel obtemperare.* Hæc autem assertio non videtur reipsâ diffidere à propositione secunda, quæ supra refutata est. Nempe, *interiori gratia in statu natura lapsa nunquã resisti.* Potest verò utraque Propositio Calvino authore pridem gloriari. Docet enim ille *lib. 2. instit. cap. 5. §. 11.* Errorem esse Scholasticorum, quod putarent in manu nostra esse respuere vel recipere oblatam Dei gratiam : & fuisse hunc errorem Pelagianorum , quos secuti sunt Semipelagiani ibidem Calvinus disertè asserit §. 23. *Audiamus, inquit, nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne atatis nostra Pelagiani, hoc est Sorbonici Sophista, totam vetustatem nobis adversari pro suo errore criminentur, in quo scilicet patrem suum Pelagium imitantur, à quo in eandem arcnam ipse Augustinus protractus est.*

Porrò, ne in refellendo hoc errore ex Scriptura ac Patribus superiora repetamus, ex sola Tridentini definitione unum formemus argumentum nulli respuendum, qui orthodoxæ Ecclesiæ auctoritatem salvam velit. Tridentinum sic definit sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum non posse dissentire si velit, anathema sit.* Censet igitur liberum arbitrium, hoc est , humanam voluntatem à Deo motam per internam gratiam, posse illi gratiæ dissentire sive resistere, vel consentire si velit, quod est
obtem-

obtemperare. Atqui propositio damnata ex ad-
verso asserit, *Semipelagianum*, sive hæreticum, esse
admittere gratiam cui possit humana voluntas resistere
vel obtemperare. Ergo Semipelagiana & falsa est
definitio Tridentini, si vera est à Pontificibus
damnata Jansenii doctrina; quod salvâ fidei
Catholicæ veritate nemo admiserit.

Frustrâ hinc quæritur effugium; nexus est
qui nec solvi, nec frangi potest. Frustrâ, in-
quam, cum quibusdam finges Concilium hic ad
potentiam remotam, vel ad sensum divisum res-
pexisse, dum dixit liberum arbitrium posse dis-
sentire *si velit*, posse autem velle dissentire pro
eo statu quo præsentis gratiæ impulsu carebit.
Quis enim credat Concilium in re maximè seria
nugas agere, aut linguam loqui quam nemo
capiat? Nemo nisi nugando dicet, pauperem
posse facere eleemosynam, si velit; si is media
requisita in promptu non habeat, aut potentiam
proximam ut ea acquirat. Neque dicetur ligatus
posse currere, si velit, si præter voluntatem non
ad sit illi facultas quâ possit se vinculis expedire.
Ergo quando Tridentinum pronunciat, homi-
nem posse dissentire divinæ gratiæ si velit, ne-
cessariò definit adesse potentiam proximam &
expeditam, ut velit dissentire, aut tollere impe-
dimenta quæ faciunt, ne hic & nunc possit dis-
sensum elicere. Ergo necessarium est verba
Concilii gratiæ Jansenianæ voluntatem ad as-
sensum necessitanti è diametro adversari.

Atque hinc ulterius inferes à Concilio defini-
tum esse dari veri nominis gratiam merè suffi-
cientem, cui voluntas actu resistit, quamvis in
ejus potestate fuerit illi consentire & obtempe-
rare. Sed hoc infra inter controversias Schola-
sticas magis explicandum erit.

Quinta

Quinta Propositio.

S Emipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse. Hanc conclusionem ex suis principiis infert idem Jansenius, quam S. Augustino imponere conatur, sic enim loquitur ille lib. 3. de gratia Salvat. cap. 21. col. 390. *Qua sanè (inquit) cum in Augustini doctrinâ, conspicua certaque sint, nullo modo principiis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro justorum non perseverantium aeterna salute mortuus esse, sanguinem fuisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem errasse sentiat.*

Contra hoc dogma fidelium auribus sanè acerbissimum, Ecclesia Romana, varia censurarum fulmina pridem detorsit: sic autem post alios Innoc. X. & Alexander VII. in diplomate gemino adversus propositionem quintam Jansenii, de ea doctrina pronunciavit: *Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.*

Damnatur autem meritò hæc doctrina, quia apertè adversatur divinæ Scripturæ asserenti, Deum velle omnes homines salvos fieri, & Christum dedisse semetipsum redemptionem pro omnibus. Sic enim loquitur Apostolus 1. ad Timoth. cap. 2. *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate: hoc enim bonum est,*

est, & acceptū coram salvatore nostro Deo, QUI OMNES HOMINES VULT SALVOS FIERI, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, QUI DEDIT REDEMPTIONEM SEMETIPSUM PRO OMNIBUS. Ubi sine ulla exceptione Apostolus affirmat, Deum velle omnes homines salvos fieri, & mox rationem assignat *Vnus enim est Deus, unus & mediator Dei & hominum &c.* Atqui absolutè, & absque ulla limitatione, omnium hominum unus est Deus; ergo etiam, nullo excepto, omnium est mediator, pro omnibus mortuus est, & pro omnibus etiam reprobis in cruce sanguinem effudit. Quod vel ex eo confirmatur, quod Apostolus discretè affirmet Deum velle salvos fieri omnes pro quibus dicit orandum esse, cupit autem orationes fieri pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt, cum tamen eo tempore essent Reges gentiles ac reprobi; ergo non potest Apostolus intelligi de Christo mortuo pro solis prædestinatis.

In eundem sensum verba Apostoli intelligit S. Augustinus lib. de Spir. & litt. cap. 33. *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes iustissime judicentur, &c.* Ubi admittit S. Doctor Deum ex parte sua velle omnibus salutem procurare, & illis etiam qui libero arbitrio male utentes incidunt in iudicium & damnationem.

Ut sententiam Augustini tam manifestam declinet Jansenius, persuadere conatur, illum loco citato non loqui ex suo sensu, sed Pelagianorum dogma recitare, postea refellendum. Sed minime reprobatur, sed pergit tantum disputare contra Pelagianos, an fides ideo sit donum Dei, quia

quia provenit à libero arbitrio quod à Deo creatum est, demum addens, ideo fidem esse donum Dei, *Quia binis suasionibus agit Deus ut velimus & ut credamus, sive extrinsecus, per Evangelium, exhortationes &c. sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propria voluntatis est.* Quinimo iterum dictum suum de voluntate omnes salvandi tacitè approbat, dum asserit dari homini auxilium, cui consentire vel dissentire sit propriæ voluntatis. Ad quid enim porrigit tale auxilium cum quo possit aliquis dissentiendo perire, nisi velit ex parte sua etiam pereuntes salvos fieri?

Apostoli verò locum, quem in hac controversia lucidum ac decretorium omnis retrò agnovit antiquitas, nescio qua distinctionum caligine obnubilare potius quam elucidare contendit. Dum enim Apostolus sine exceptione ait, Deum velle omnes homines salvos fieri, Jansenius vult omnes homines in ea sententia sumi tantum generatim, pro generibus singulorum, non verò pro singulis generum, hoc est, Deum velle ex Judæis & gentibus, ex servis & liberis, ex principibus & privatis, & omni genere hominum aliquos salvari, non tamen velle, aut gratiæ suæ auxilia præbere, ut singuli homines in individuo salvi fiant. Cum enim absolutè negaret dari hominibus gratiam merè sufficientem, quam ut monstrosam & Molinisticam abolendam judicabat, sed doceret omnem gratiam esse suo modo victricem & efficacem, qualis reprobis ad perseverandum non conceditur, hinc illi inferendum fuit, Deum non velle reprobos per media congrua salvos fieri, neque Christum pro eorum salute sanguinem suum patri obtulisse.

Idem

Idem gratiæ merè sufficientis odium in Calvino, ut eundem peperit errorem, ita eandem expressit erroris defensionem. Etenim Calvinus de aeterna Dei *prædest. pag. 706.* recitatis Apostoli verbis, de voluntate omnes salvandi, eandem distinctionem ita subjungit: *Quis non videt ordinum hic geri mentionem, potius quam singulorum hominum? nec verò ratione caret trita illa distinctio, non singulos generum, sed genera singulorum notari.* Et ne huic responso deesset assueta hæreticis præfidentia, idem graviori tono inculcat lib. de occulta Dei provid. pag. 737. *Certo, inquit, certius est, Paulum illic non de singulis hominibus agere, sed intelligere ordines & genera vocationum.* En pro malefido dogmate, quàm fida concordia.

Hinc sanè patet, quam longè novus Doctor ab Augustini mente ac sententia recesserit, cuius tamen se præ ceteris fidelem interpretem gloriatur. Peregrinum, ut existimo, illi Sancti Doctoris sensum reddidit, in ejus opere non satis observata distinctio voluntatis divinæ, in eam quàm vult absolutè & efficaciter homines actu ad salutem pervenire, quam certum est non ad omnes, sed solos electos pertingere, & in aliam, quàm Deus quantum est ex parte sua velit omnes ad salutem tendere, & ex vi meritum Christi omnibus præbere auxilia, quibus, si non obstet liberum hominis arbitrium, possint justitiam & gloriam adipisci. Et in hunc sensum doctrinam orthodoxam, atque adeo Augustino conformem exponit, firmiterque Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Etsi Christus, pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt; sed id duntaxat quibus meritum passionis ejus communicatur.* Ubi manifestè mors Christi complectitur etiam eos qui ejus beneficio ad salutem non perveniunt. Ad

Ad extremum, de hoc nefario dogmate contra Sectarios agens, non immeritò notat Malderus olim Lovanii Doctor, & Antverpiæ Episcopus, in suis *Antisynodicis cap. 4.* Vehementer esse formidandum, ne homines illi, qui negant Christum pro omnibus mortuum esse, eò tandem dementiæ deveniant, ut cum Mahometanis sentiant, Christum pro nemine mortuum esse. Nec desunt qui testentur, plures Calvini affeclas qui in primum hunc errorem inciderunt, postea in secundum se præcipitasse.

CAPUT III.

De Christi presentia in Sacramento Eucharistia.

1. **C**atholici omnes affirmant in Sacramento Eucharistiæ, post panis & vini Consecrationem, Christum verè, ac realiter esse præsentem; ita ut virtute Consecrationis substantia panis mutetur in Corpus, & vinum in Sanguinem Domini, solis accidentibus panis & vini remanentibus.

Negant Calvinistæ per Consecrationem Christum constitui præsentem realiter, sed tantum figurativè, sic ut nihil adsit præter ipsum panem & vinum, tanquam figuram aut signum repræsentans Corpus & Sanguinem Christi pro nobis oblatum. Et in hoc sunt contrarii ipsis Lutheranis, qui admittunt saltem in usu hujus Sacramenti realem Christi præsentiam, sed remanente simul panis & vini substantia.

2. Probatur Catholica veritas ex manifestis Christi verbis, Matthæi cap. 26. *Hoc est Corpus meum quod pro vobis tradetur. Hic est Sanguis meus qui*